

ПОРЯДОК
надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з
чутливим та мультирезистентним туберкульозом

I. Загальні положення

1. Цей Порядок визначає завдання, конкретизує зміст і встановлює вимоги щодо організації та забезпечення надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом.

2. У цьому Порядку терміни вживаються у таких значеннях:

надавачі послуг - заклади охорони здоров'я, фізичні особи - підприємці, які мають ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики, за умови відсутності укладених ними договорів про медичне обслуговування населення за програмою державних гарантій медичного обслуговування населення із НСЗУ за пакетами медичних послуг із супроводу та лікування дорослих та дітей, хворих на туберкульоз, на первинному рівні медичної допомоги, діагностики та лікування дорослих і дітей із туберкульозом в амбулаторних та стаціонарних умовах, а також громадські та благодійні організації, що провадять діяльність у сфері протидії туберкульозу та які уклали відповідні договори про надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом (далі - договори) з Замовником, у порядку встановленому законодавством України, в рамках бюджетного фінансування програми «Громадське здоров'я та заходи боротьби з епідеміями»;

отримувачі послуг - пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом, які відносяться до груп підвищеного ризику втрати для подальшого спостереження через індивідуальні, системні або суспільні бар'єри у доступі до медичної допомоги;

групи підвищеного ризику втрати для подальшого спостереження через індивідуальні, системні або суспільні бар'єри у доступі до медичної допомоги – пацієнти з чутливим та мультирезистентним туберкульозом, які мають низьку прихильність до лікування, стани, що обумовлюють обмеження рухливості та особливі потреби, перебувають у складних життєвих обставинах, зловживають спиртними напоями, вживають наркотичні/психотропні речовини, звільнені з місць позбавлення волі, мають низьку доступність до якісних людино-орієнтованих медичних послуг, мають бар'єри, що лежать у площині прав людини, гендеру, стигми, дискримінації, економічні перешкоди, карантинні обмеження, перебування в зоні воєнних дій/ збройних конфліктів;

послуги медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом – комплекс заходів щодо формування прихильності до лікування у пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом, утримання їх на лікуванні та мінімізації ризиків втрати для подальшого спостереження;

прихильність до лікування – усвідомлене ретельне дотримання призначень лікаря отримувачем послуг;

мотиваційний пакет – інструмент для підвищення прихильності до лікування отримувача послуг, сформований на основі індивідуального визначення його існуючих проблем, що забезпечується наданням сертифікату до мереж закладів з торгівлі продовольчими товарами або продуктового набору за безперервний прийом протитуберкульозних препаратів;

індивідуальний план надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом (далі – індивідуальний план) – інструмент, що визначає перелік, форму та кратність надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом, розробленого на основі індивідуального визначення існуючих потреб отримувача послуг, з метою досягнення успішного результату лікування.

Інші терміни вживаються у значеннях, наведених в Законах України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», законах України «Про протидію захворюванню на туберкульоз», «Про захист населення від інфекційних хвороб» та інших нормативно-правових актах у сфері охорони здоров'я.

3. Замовником послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом є державна установа «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» (далі - Замовник).

4. Головним завданням надавача послуг є забезпечення отримувачів послуг комплексними послугами, спрямованими на формування та підтримку прихильності до лікування, утримання на лікуванні та мінімізації ризиків втрати для подальшого спостереження.

5. Організація та надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом базується на таких принципах:

адресності та орієнтованості на людину – надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом у спосіб, що враховує індивідуальні потреби отримувачів послуг;

добровільності - можливість вибору отримання чи відмови від отримання послуг;

екстериторіальності – надання рівних можливостей отримувачам послуг на доступ до послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом незалежно від їх місця проживання (перебування);

толерантності та недискримінації - неприпустимість обмеження надання послуг отримувачам послуг за ознаками статі, гендерної ідентичності, раси, національності, сексуальної орієнтації, місця проживання, майнового стану, соціального статусу, стану здоров'я, наявності декларації про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, політичних, релігійних чи інших переконань, за мовними або іншими ознаками;

конфіденційності - забезпечення нерозголошення персональних даних отримувача послуг щодо стану його здоров'я, фактів звернення та/або отримання послуг, медичного обстеження, огляду та їх результатів, особистих сімейних та інтимних сторін життя чи відомостей, отриманих під час надання послуг, за виключенням випадків, передбачених законодавством;

доказовості - ґрунтування послуг та підходів з їх надання на наявних наукових даних та засадах доказової медицини;

мультидисциплінарності – поєднання в процесі надання послуг різних напрямків допомоги над вирішенням проблеми отримувача послуг (взаємодія з лікарем-фтизіатром, лікарем загальної практики - сімейним лікарем, сестрою медичною, психологом тощо).

II. Зміст послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом

1. До послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом, до яких належать послуги із формування та підтримки прихильності до лікування, утримання під медичним наглядом та мінімізації ризиків втрати для подальшого спостереження, включено до індивідуального плану, а саме:

1) оцінку потреб отримувача послуг та складання індивідуального плану, згідно з додатком 1 до цього Порядку;

2) оцінку психо-емоційного стану отримувача послуг;

3) консультування з питань туберкульозу;

4) консультування щодо прихильності до лікування;

5) організацію, за потреби, постачання та контролю за прийомом протитуберкульозних препаратів та проведення опитування щодо наявності побічних реакцій на протитуберкульозні препарати;

б) контроль вчасного проходження моніторингу лікування та супровід, за потреби, отримувача послуг для госпіталізації та проходження клінічного моніторингу стану;

7) видачу мотиваційних пакетів для отримувачів послуг у вигляді сертифікатів до мереж закладів з торгівлі продовольчими товарами або продуктових наборів за безперервний прийом протитуберкульозних препаратів;

8) оплату послуг транспортним організаціям для проїзду до закладів охорони здоров'я для отримання протитуберкульозних препаратів, проходження моніторингу отримувачами послуг;

9) видачу скретч-карток поповнення мобільного та/або інтернет зв'язку;

10) надання послуг психолога;

11) надання юридичних послуг, зокрема у випадках порушення прав отримувача послуг;

12) забезпечення індивідуальних послуг за потребою отримувача послуг згідно з індивідуальним планом (додаток 1 до Порядку);

13) повернення отримувача послуг до лікування.

2. Послуга з оцінки потреб отримувача послуг та складання індивідуального плану надається з метою визначення та задоволення потреб отримувача послуг, здатних завадити утриманню на лікуванні та призвести до ризику втрати від подальшого спостереження.

Послуга включає всебічне визначення та документальне оформлення потреб отримувача у картці отримувача послуг (додатки 1, 2 до Порядку).

3. Послуга з оцінки психоемоційного стану отримувача послуг надається з метою визначення потреби в наданні психологічних послуг та/або подальшої переадресації до фахівців суміжних професій.

Послуга включає опитування та документальне оформлення оцінки психоемоційного стану отримувача та формулювання подальшої рекомендації щодо отримання психологічних послуг та проводиться відповідно до Уніфікованого клінічного протоколу первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Депресія» (легкий, помірний, тяжкий депресивні епізоди без соматичного синдрому або з соматичним синдромом, рекурентний депресивний розлад, дистимія), затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25 грудня 2014 року № 1003 (далі - Протокол), з використанням РНҚ-9 - Анкети (опитувальника) пацієнта про стан здоров'я та анкети «Госпітальна шкала

тривоги і депресії (HADS)». Оцінка психоемоційного стану отримувача послуг проводиться на бланку надавача, який містить деперсоніфіковані дані отримувача послуг, а також заповнені опитувальники з рекомендаціями щодо подальшого надання послуг психолога.

4. Послуга з консультування з питань туберкульозу надається з метою підвищення обізнаності отримувачів послуг з даної теми шляхом надання точної інформації про туберкульоз, його симптоми, діагностику, лікування, протитуберкульозну допомогу та особливості інфекційного контролю.

Послуга включає:

- опис особливостей перебігу захворювання;
- опис доступності послуг у рамках програми державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення;
- характеристику варіантів організації лікування, методів та принципів лікування (медикаментозне, хірургічне, засоби народної медицини, фізична активність, режим харчування);
- опис побічної дії протитуберкульозних препаратів;
- характеристику засобів інфекційного контролю;
- інформування щодо доступності послуг соціально-психологічної підтримки, доступних профільних цифрових платформ та додатків, можливостей отримання підтримки від пацієнтських організацій та спільнот, організації занятості;
- пояснення принципів лікування туберкульозу;
- інформацію з питань туберкульозу, актуальну для кожної з груп отримувачів послуг (наприклад, опис того, як взаємодіють і впливають один на одного туберкульоз та ВІЛ-інфекція).

5. Послуга з консультування з питань прихильності до лікування надається з метою формування та/або підтримки прихильності до лікування та зниження ризику втрати для подальшого спостереження отримувача послуг.

Послуга включає мотиваційне та/або інші види консультування.

6. Послуга з організації, за потреби, постачання та контролю за прийомом протитуберкульозних препаратів та проведення опитування щодо наявності побічних реакцій на протитуберкульозні препарати надається з метою забезпечення лікуванням отримувачів послуг, які, відповідно до здійсненої оцінки, не мають можливості щоденно відвідувати заклад охорони здоров'я.

Послуга включає доставку препаратів до місця перебування отримувача послуг, контроль за вживанням препаратів та опитування про побічні реакції на прийом протитуберкульозних препаратів.

7. Послуга контролю вчасного проходження моніторингу лікування та супровід, за потреби, отримувача послуг для госпіталізації та проходження клінічного моніторингу стану надається з метою здійснення контролю

проходження планового клінічного моніторингу лікування отримувачем послуг, в тому числі фінального.

Послуга включає в себе: відстеження дат планових візитів для проходження моніторингу лікування до закладу охорони здоров'я, нагадування отримувачу послуг про дату моніторингу, розуміння наміру отримувача здійснити даний візит і у разі відсутності такого проведення мотиваційної бесіди щодо необхідності дотримання режиму моніторингу, а також, за необхідності, супровід отримувача послуг для госпіталізації та проходження клінічного моніторингу.

8. Послуга з видачі мотиваційних пакетів для отримувачів послуг у вигляді сертифікатів до мереж закладів з торгівлі продовольчими товарами або продуктових наборів за безперервний прийом протитуберкульозних препаратів надається з метою заохочення отримувачів послуг до безперервного прийому протитуберкульозних препаратів.

Послуга включає щомісячне забезпечення сертифікатами до мереж закладів з торгівлі продовольчими товарами або продуктовими наборами за безперервний прийом протитуберкульозних препаратів протягом місяця.

9. Послуга з оплати послуг транспортним організаціям для проїзду до закладів охорони здоров'я для отримання протитуберкульозних препаратів, проходження моніторингу отримувачами послуг надається з метою забезпечення можливості дістатися до закладу охорони здоров'я отримувачам послуг, для яких неможливість сплатити транспорті витрати є бар'єром для отримання протитуберкульозних препаратів та проходження клінічного моніторингу.

Послуга включає закупівлю транспортних послуг (проїзні картки, перевізні служби, таксі тощо) та забезпечення даними послугами отримувача послуг.

10. Послуга з видачі скретч-карток поповнення мобільного та/або інтернет зв'язку надається з метою забезпечення отримувачам послуг комунікації з лікуючим лікарем та/або надавачем послуг, а також організації відео-DOT .

Послуга включає закупівлю надавачем послуг скретч-карток та видачу їх отримувачам послуг.

11. Послуга психолога надається з метою підвищення прихильності до лікування туберкульозу через вирішення психологічних проблем, що можуть стати бар'єром до лікування, збереження або відновлення фізичного та психічного здоров'я отримувачів послуг, досягнення соціально-психологічного благополуччя через: корекцію дезадаптивної внутрішньої картини хвороби, корекцію стану фрустрації, корекцію мотиваційної сфери, корекцію системи соціально-психологічних стосунків із близькими людьми.

Послуга включає:

діагностику та нормалізацію психічних функцій, станів, особливостей, рівня психічного здоров'я отримувача послуг;

відновлення порушених (втрачених) психічних функцій до оптимального рівня їх вираженості;

корекцію особистості отримувача послуг для забезпечення ефективного функціонування його в соціумі;

надання допомоги в установленні, налагодженні, відновленні конструктивних відносин з сімейним та соціальним середовищем;

формування/відновлення адаптивних механізмів;

опанування методів саморегуляції та керування стресом (заспокоєння), розвиток стресостійкості;

запобігання психологічному травмуванню та психічним розладам;

проведення психопрофілактичної та психокорекційної роботи;

формування позитивних реакцій, мотивацій, соціальних установок на життя;

корекцію неадекватних типів ставлення до хвороби;

формування оптимістичного ставлення до процесу лікування;

зменшення страхів, тривоги, невизначеності та інших негативних емоційних реакцій, підтримка у пацієнта відчуття контролю над ситуацією;

формування адекватного ставлення до реакцій організму на прийом протитуберкульозних препаратів.

12. Юридичні послуги, зокрема у випадках порушення прав отримувача послуг, надаються з метою консультування в разі дискримінації, порушенні прав отримувачів послуг.

Послуга включає сприяння в оформленні документів, сприяння у відновленні документів, забезпечення юридичного консультування, сприяння в оформленні інвалідності, сприяння в забезпеченні житлових, майнових прав тощо.

13. Послуга із забезпечення індивідуальних послуг за потребою отримувача послуг надається з метою впливу на підвищення мотивації до закінчення курсу лікування отримувача послуг.

Послуга включає пошук тимчасового житла, відновлення документів, надання одягу, оформлення інвалідності, надання необхідної інформації, зокрема, з використанням інформаційних цифрових платформ та додатків, про послуги соціальної підтримки, тощо.

14. Послуга з повернення отримувача послуг до лікування надається з метою повернення отримувача послуг до лікування у разі припинення отримувачем послуг прийому протитуберкульозних препаратів, негайно, після отримання інформації щодо такого факту.

Послуга включає:

розшук отримувачів послуг, які припинили прийом протитуберкульозних препаратів та отримувачів послуг, втрачених для подальшого спостереження; відновлення контакту з отримувачами (шляхом відвідування їх за місцем проживання чи місцем перебування);

визначення причин переривання лікування;

консультування з питань туберкульозу та ризиків незавершення лікування (психологічне та/чи мотиваційне консультування);

супровід отримувача послуг до закладу охорони здоров'я для продовження лікування;

надання додаткової підтримки шляхом консультування з питань прихильності до лікування; а також допомога отримувачам із супутніми захворюваннями, такими як ВІЛ-інфекція, гепатити, зловживання психоактивними речовинами тощо. для координації лікувальних заходів.

III. Правила надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом

1. Надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом здійснюється на підставі направлення або висновку лікуючого лікаря, у якому обґрунтовується необхідність надання послуг цьому пацієнту, зокрема, через приналежність пацієнта до групи підвищеного ризику втрати для подальшого спостереження через індивідуальні, системні або суспільні бар'єри у доступі до медичної допомоги.

Особам віком до 18 років надання послуг здійснюється за письмовою згодою їх батьків/інших законних представників.

Надання послуг завершується після завершення отримувачем послуг курсу лікування або в разі зміни обставин, які були визначені в обґрунтуванні передачі для отримання послуг, а також в разі письмової відмови (у довільній формі) отримувача послуг від надання послуг.

Для осіб віком до 18 років необхідно отримати письмову відмову його батьків/інших законних представників.

2. Зміст, обсяг послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом, строки їх надання визначається надавачем послуг для кожного отримувача послуг індивідуально залежно від його потреб, про що зазначається в індивідуальному плані, згідно з додатком 1 до Порядку.

3. Тривалість та періодичність надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом визначаються відповідно до додатку 2 до цього Порядку.

4. Інформація щодо надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом вноситься до картки отримувача послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом, за формою, наведеною у додатку 3 до цього Порядку, відомості щоденного обліку надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом, за формою, наведеною у додатку 4 до цього Порядку, та електронних систем, що використовують унікальні генеровані коди.

5. Збір та обробка персональних даних здійснюються відповідно до вимог законодавства України про захист персональних даних.

6. Ключовими показниками ефективності послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом для отримувачів послуг є відсоток отримувачів послуг, з успішним результатом лікування серед всіх отримувачів послуг.

7. Отримувачі послуг мають право на якісне отримання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом відповідно до умов та порядку їх надання, визначених законодавством про послуги медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом та договором про надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом.

8. Надавачі послуг забезпечують відповідне інформаційне забезпечення діяльності з надання послуг медико-психосоціального супроводу пацієнтів з чутливим та мультирезистентним туберкульозом, визначених цим Порядком.

9. Контроль за наданням послуг здійснюється Замовником з метою здійснення нагляду за наданням послуг надавачами, та забезпечення їх впровадження, відповідно до затверджених вимог, процедур та нормативно-правових актів.

**В. о. генерального директора
Директорату громадського здоров'я
та профілактики захворюваності**

Олексій ДАНИЛЕНКО